

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JEAN RICHARD DE LA TOUR
13 päivänä heinäkuuta 2023¹

Asia C-392/22

X

vastaan

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

(Ennakkoratkaisupyyntö – Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (Haagin alioikeus, 's-Hertogenboschin istuntopaikka, Alankomaat))

Ennakkoratkaisupyyntö – Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue – Dublin-järjestelmä – Asetus (EU) N:o 604/2013 – Turvapaikanhakijan siirto kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan jäsenvaltioon – 3 artiklan 2 kohdan toinen alakohta – Siirron toteuttamisen mahdottomuus turvapaikkamenettelyssä ja hakijoiden vastaanotto-olosuhteissa ilmenevien systeemisten puutteiden vuoksi – Ulottuvuus – Mielivaltaiset palautukset ulkorajoilla ja säilöönottotoimenpiteet rajanylityspaikoilla – Sovellettava todistelujärjestelmä – Hakijan ja toimivaltaisen viranomaisen yhteistyövelvollisuus ja sen ulottuvuus

I Johdanto

1. Käsiteltävässä ennakkoratkaisupyyntöön nousee jälleen esiin kysymys asetuksen (EU) N:o 604/2013² 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan ulottuvuudesta; viimeksi mainitun alakohdan mukaan on niin, että jos hakija on mahdotonta siirtää jäsenvaltioon, joka on alun perin nimetty hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaksi jäsenvaltioksi (jäljempänä hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio), koska on perusteltuja syitä katsoa, että kyseisessä jäsenvaltiossa on turvapaikkamenettelyssä ja hakijoiden vastaanotto-olosuhteissa systeemisiä puutteita, jotka saattavat johtaa Euroopan unionin perusoikeuskirjan³ 4 artiklassa tarkoitettuun epäinhimilliseen tai halventavaan kohteluun, määrittämisestä vastaavan jäsenvaltion on jatkettava III luvussa vahvistettujen perusteiden tarkastelua sen määrittämiseksi, voidaanko jokin toinen jäsenvaltio nimetä hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaksi jäsenvaltioksi.

¹ Alkuperäinen kieli: ranska.

² Kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta 26.6.2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EUVL 2013, L 180, s. 31; jäljempänä Dublin III -asetus).

³ Jäljempänä perusoikeuskirja.

2. Tämä ennakkoratkaisupyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Syyrian kansalainen X ja Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (oikeus- ja turvallisuusasioiden valtiosihteeri, Alankomaat) (jäljempänä Staatssecretaris) ja jossa on kyse viimeksi mainitun päätöksestä olla käsittelemättä hakijan kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta, koska vastapuoli katsoo Puolan tasavallan olevan siitä vastuussa. X vastustaa kyseiseen jäsenvaltioon tapahtuvan siirtonsa täytäntöönpanoa sillä perusteella, että hänet on mielivaltaisesti palautettu Puolan ulkorajoilta takaisin ja että hänet on sen jälkeen väitetyesti otettu säilöön lainvastaisesti kyseisen jäsenvaltion rajanylityspaikalla olosuhteissa, jotka eivät myöskään vastanneet hänen tarpeitaan.

3. Unionin tuomioistuinta pyydetään nähdäkseni nyt tarkentamaan asiaa koskevaa tulkintalinjaansa. Unionin tuomioistuin on 21.12.2011 antamassaan tuomiossa N. S. ym.⁴ vahvistanut periaatteen, johon Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toinen alakohta perustuu, ja myöhemmin täsmentänyt kyseisen alakohdan ulottuvuutta 16.2.2017 antamassaan tuomiossa C. K. ym.⁵ ja 19.3.2019 antamassaan tuomiossa Jawo.⁶ Käsiteltävä asia poikkeaa näistä oikeuskäytännön ennakkotapauksista siltä osin kuin siirto olisi mahdollonta toteuttaa sen vuoksi, että hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa oleva jäsenvaltio on syyllistynyt kolmansien maiden kansalaisten perusoikeuksien vakaviin ja järjestelmällisiin loukkauksiin rajoillaan.

4. Tämän analyysin yhteydessä esittelen aluksi syyt, joiden vuoksi katson, että tämän ratkaisuehdotuksen 2 kohdassa mainitut käytännöt eivät yksinään anna aihetta katsoa, että on olemassa vakavia ja todistettuja perusteita uskoa, että kansainvälistä suojelua hakeva henkilö olisi todellisessa vaarassa joutua perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitettun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelyn aikana ja sen päätyttyä, jos hänet siirretään hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevaan jäsenvaltioon.

5. Seuraavaksi selitän, että näissä olosuhteissa toimivaltaisen viranomaisen on pantava siirtopäätös täytäntöön ilman, että se suorittaa ensin tarkastuksia tai pyytää hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevalta jäsenvaltiolta lisätietoja tai tapauskohtaisia takeita vastaanotto-olosuhteista ja hakijan vastaanotosta.

6. Täsmennän lopuksi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössään jo vahvistamien periaatteiden valossa sitä todistelujärjestelmää ja niitä yhteistyöjärjestelyjä, joiden on ohjattava hakijaan kohdistuvan epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vaaran toteamista Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan yhteydessä.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

7. Dublin III -asetuksen johdanto-osan 19, 32 ja 39 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(19) Asianomaisten henkilöiden oikeuksien tehokkaan suojelun varmistamiseksi olisi erityisesti [perusoikeuskirjan] 47 artiklan mukaisesti otettava käyttöön oikeudelliset takeet ja tehokkaat oikeussuojakeinot, jotka koskevat päätöksiä siirtää hakija hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan jäsenvaltioon. Jotta voidaan varmistaa, että kansainvälistä

⁴ C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865; jäljempänä tuomio N. S. ym.

⁵ C-578/16 PPU, EU:C:2017:127.

⁶ C-163/17, EU:C:2019:218; jäljempänä tuomio Jawo.

oikeutta noudatetaan, tällaisia päätöksiä koskevien tehokkaiden oikeussuojakeinojen olisi katettava sekä tämän asetuksen soveltamisen tarkastelu että oikeudellisiin seikkoihin ja tosiseikkoihin perustuvan tilanteen tarkastelu siinä jäsenvaltiossa, johon hakija siirretään.

--

(32) Tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden osalta jäsenvaltioita sitovat niiden kansainvälisen oikeuden välineiden mukaiset velvoitteet, mukaan lukien Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiaankuuluva oikeuskäytäntö.

--

(39) Tässä asetuksessa noudatetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti [perusoikeuskirjassa] tunnustetut periaatteet. Tämän asetuksen tarkoituksena on erityisesti varmistaa, että perusoikeuskirjan 18 artiklassa säädettyä oikeutta turvapaikkaan ja sen 1, 4, 7, 24 ja 47 artiklassa tunnustettuja oikeuksia noudatetaan täysimääräisesti. Tätä asetusta olisi näin ollen sovellettava tämän mukaisesti.”

8. Asetuksen 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Pääsy kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelymenettelyyn”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on käsiteltävä jokaisen kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön minkä tahansa jäsenvaltion alueella tai rajalla tai kauttakulkualueella tekemä kansainvälistä suojelua koskeva hakemus. Turvapaikkahakemuksen käsittelee yksi ainoa jäsenvaltio, ja tämä jäsenvaltio on se, joka III luvussa esitettyjen perusteiden mukaisesti on vastuussa hakemuksen käsittelystä.

2. Jollei hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaa jäsenvaltiota voida määrittää tässä asetuksessa lueteltujen perusteiden mukaisesti, käsittelystä vastaa ensimmäinen jäsenvaltio, jossa kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on jätetty.

Jos hakija on mahdotonta siirtää jäsenvaltioon, joka on alun perin nimetty hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaksi jäsenvaltioksi, koska on perusteltuja syitä katsoa, että kyseisessä jäsenvaltiossa on turvapaikkamenettelyssä ja hakijoiden vastaanotto-olosuhteissa systeemisiä puutteita, jotka saattavat johtaa [perusoikeuskirjan] 4 artiklassa tarkoitettuun epäinhimilliseen tai halventavaan kohteluun, määrittämisestä vastaavan jäsenvaltion on jatkettava III luvussa vahvistettujen perusteiden tarkastelua sen määrittämiseksi, voidaanko jokin toinen jäsenvaltio nimetä hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaksi jäsenvaltioksi.

Jos tämän kohdan mukaisesti ei voi tehdä siirtoa mihinkään III luvussa vahvistettujen perusteiden mukaisesti nimettyyn jäsenvaltioon tai ensimmäiseen jäsenvaltioon, jossa hakemus on jätetty, määrittämisestä vastaavasta jäsenvaltiosta tulee hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio.

--”

III Pääasian tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

9. Valittaja on vuonna 1992 syntynyt Syyrian kansalainen, joka haki kansainvälistä suojelua Puolassa 9.11.2021. Hän matkusti 21.11.2021 Alankomaihin, jossa hän jätti 22.11.2021 uuden kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen. Alankomaiden kuningaskunta pyysi 20.1.2022 Puolan tasavaltaa ottamaan valittajan takaisin Dublin III -asetuksen 18 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla. Puolan tasavalta suostui 1.2.2022 ottamaan valittajan takaisin asetuksen 18 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla. Staatssecretaris päätti 20.4.2022 tekemällään päätöksellä jättää huomioimatta valittajan kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen.

10. Valittaja valitti päätöksestä ennakkoratkaisua pyytäneeseen rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenboschiin (Haagin alioikeus, 's-Hertogenboschin istuntopaikka, Alankomaat) ja pyysi samalla välitoimista päättävältä tuomarilta välitoimia. Välitoimista päättävä tuomari hyväksyi 3.6.2022 pyydetty toimet ja kielsi valittajan siirtämisen Puolaan niin kauan kuin valitusta ei ole ratkaistu.

11. Valittaja väittää, että Puolan viranomaiset ovat loukanneet hänen perusoikeuksiaan, ja pelkää, että näin tapahtuu uudelleen hänen Puolaan siirtämisensä jälkeen. Tältä osin hän toteaa, että Puolan viranomaiset poistivat hänet unionin alueelta Valko-Venäjälle kolme kertaa sen jälkeen, kun hän oli saapunut Puolaan, niin sanotun pushback-menettelyn avulla. Menettely loukkaa ihmisarvoa, mikä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan muodostaa ehdottoman esteen Dublin III -asetuksen nojalla toteutetulle siirrolle kyseiseen jäsenvaltioon.⁷ Valittaja viittaa lausumiensa tueksi kansalaisjärjestöjen raportteihin sekä unionin tuomioistuimen, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten oikeuskäytäntöihin. Hän valittaa myös tavasta, jolla Puolan viranomaiset kohtelivat häntä rajalla, jossa hänelle ei väitetyksi annettu tulkin apua selitysten tai tietojen saamiseksi. Hän oli kuitenkin saanut arabiankielisen asiakirjan, jossa selitetään Dublin III -asetusta. Hän oli erään järjestön kehotuksesta suostunut antamaan sormenjälkensä. X valittaa myös olosuhteista, joissa häntä pidettiin säilössä kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättämisen jälkeen, koska hänelle ei väitetyksi annettu riittävästi ruokaa eikä hän päässyt lääkärintarkastukseen. Hän väittää lopuksi, etteivät Puolan tuomioistuimet ole riippumattomia, ja pyytää ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomioistuinta esittämään unionin tuomioistuimelle samat ennakkoratkaisukysymykset kuin asiassa, joka johti unionin tuomioistuimen presidentin 20.5.2022 antamaan määräykseen Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid.⁸

12. Staatssecretaris sen sijaan katsoo, että hän voi nojautua täysin keskinäisen luottamuksen periaatteeseen Puolan tasavallan osalta, joten voidaan olettaa, että valittaja ei joudu perusoikeuskirjan 4 artiklan vastaiseen tilanteeseen sen jälkeen, kun hänet on siirretty kyseiseen jäsenvaltioon. Hän toteaa, että pushback-menettelyllä ei ole merkitystä arvioitaessa siirtopäätöksen laillisuutta, koska valittaja ei altistu käytännölle, kun hänen siirtonsa on tapahtunut. Lisäksi hän huomauttaa, ettei valittaja ole osoittanut, että tilanne, johon hän Puolaan siirtämisen jälkeen joutuu, saavuttaisi unionin tuomioistuimen tuomiossa Jawo määrittelemän erityisen vakavuusasteen.

13. Lopuksi Staatssecretaris toteaa, ettei hän näe mitään syytä käyttää Dublin III -asetuksen 17 artiklassa hänelle annettua harkintavaltaa ja tutkia oma-aloitteisesti valittajan kansainvälistä suojelua koskeva hakemus.

⁷ X viittaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 21.1.2011 antamaan tuomioon M.S.S. v. Belgia ja Kreikka (CE:ECHR:2011:0121JUD 003069609).

⁸ C-208/22, ei julkaistu, EU:C:2022:441.

14. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että sen tehtävänä on arvioida, missä määrin kolmansien maiden kansalaisten perusoikeuksien loukkaukset, jotka johtuvat pushback-menettelystä ja laittomista säilöönottotoimenpiteistä, joihin hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa oleva jäsenvaltio on syylistynyt, vaikuttavat jäsenvaltioiden välisen keskinäisen luottamuksen periaatteeseen.

15. Tässä tilanteessa rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko Dublin III -asetusta, kun otetaan huomioon sen johdanto-osan 3, 32 ja 39 perustelukappale ja kun kyseistä asetusta luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 1, 4, 18, 19 ja 47 artiklan kanssa, tulkittava ja sovellettava siten, että valtioiden välisen luottamuksen periaate on jakamaton, joten se, että hakemuksen käsittelystä mahdollisesti vastuussa oleva jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja järjestelmällisesti unionin oikeutta sellaisten kolmansien valtioiden kansalaisten osalta, jotka eivät ole (vielä) Dublin-palaaajia, ennen kyseisten henkilöiden siirtämistä, estää ehdottomasti siirtämisen kyseiseen jäsenvaltioon?
- 2) Jos [ensimmäiseen] kysymykseen vastataan kieltävästi, onko [Dublin III -]asetuksen 3 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä [perusoikeuskirjan] 1, 4, 18, 19 ja 47 artiklan kanssa, tulkittava siten, että jos hakemuksen käsittelystä mahdollisesti vastuussa oleva jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja rakenteellisesti unionin oikeutta, siirron toteuttava jäsenvaltio ei voi vain nojautua valtioiden välisen luottamuksen periaatteeseen, vaan sen on poistettava kaikki epäilyt tai tehtävä uskottavaksi, että hakija ei siirron jälkeen joudu [perusoikeuskirjan] 4 artiklan vastaiseen tilanteeseen?
- 3) Mitä todistelukeinoja käyttäen hakija voi tukea väitettään, jonka mukaan [Dublin III -]asetuksen 3 artiklan 2 kohta on esteenä hänen siirtämiselleen, ja mikä on tältä osin käytettävä näyttökynnys? Kun otetaan huomioon [tämän asetuksen] johdanto-osan perustelukappaleissa olevat viittaukset unionin säännöstöön, onko siirron toteuttavalla jäsenvaltiolla yhteistyö- ja/tai varmistautumisvelvollisuus tai onko sen siinä tapauksessa, että kolmansien maiden kansalaisten perusoikeuksia loukataan vakavasti ja rakenteellisesti, saatava hakemuksen käsittelystä vastuussa olevalta jäsenvaltiolta tapauskohtaiset takeet siitä, että hakijan perusoikeuksia kunnioitetaan siirron jälkeen? Onko vastaus tähän kysymykseen erilainen, jos hakija ei pysty esittämään näyttöä, koska hän ei voi tukea johdonmukaisia ja yksityiskohtaisia lausumiaan asiakirjoilla, kun tätä ei lausumien luonteen vuoksi voida odottaakaan?
- 4) [Onko vastaus kolmanteen kysymykseen erilainen], jos hakija tekee uskottavaksi, että viranomaisille valittaminen ja/tai oikeussuojakeinojen käyttäminen ei ole mahdollista ja/tai tehokasta hakemuksen käsittelystä vastuussa olevassa jäsenvaltiossa?”

16. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet valittaja, Alankomaiden, Belgian, Tšekin, Saksan, Italian, Unkarin, Itävallan ja Puolan hallitukset sekä Euroopan komissio.

IV Asian tarkastelu

A Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan ulottuvuus (ensimmäinen ja toinen kysymys)

17. Ehdotan, että unionin tuomioistuin tutkii ensimmäisen ja toisen ennakkoratkaisukysymyksen yhdessä.

18. Ensimmäisessä kysymyksessä unionin tuomioistuinta pyydetään selvittämään, onko Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa tulkittava siten, että se on esteenä hakijan siirtämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanolle, jos todetaan, että hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa oleva jäsenvaltio on syylistynyt ”vakaviin ja järjestelmällisiin unionin oikeuden rikkomisiin” kyseisen hakijan osalta ennen tällaisen päätöksen tekemistä. Vaikka tämä kysymys on muotoiltu erityisen laajasti, ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee selvästi, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin keskittyy kysymyksissään kahteen erityyppiseen käytäntöön, joihin kyseinen jäsenvaltio näyttää turvautuvan silloin, kun kolmansien maiden kansalaiset yrittävät ylittää tai ovat juuri ylittäneet sen ulkorajat, nimittäin mielivaltaisiiin palautuksiin ja rajanylityspaikoilla tapahtuvaan säilöönottoon.

19. Totean siis heti aluksi, että tämä kysymys ei liity tilanteeseen, jossa valittaja vetoaa hänelle ominaisiin poikkeuksellisiin olosuhteisiin, kuten erityiseen haavoittuvuuteen, jota unionin tuomioistuin tarkoitti tuomion Jawo 95 kohdassa ja jota se tarkasteli 16.2.2017 antamassaan tuomiossa C. K. ym.⁹

20. Jos unionin tuomioistuin katsoo, että nämä käytännöt eivät estä siirtopäätöksen täytäntöönpanoa, toisessa kysymyksessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta selvittämään, missä määrin toimivaltaisen viranomaisen on varmistettava, ettei valittajalle siirron vuoksi aiheudu epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vaaraa.

1. Siirron toteuttamisesta aiheutuvaa epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vaaraa koskevan arvioinnin ulottuvuus ja arviointia koskevat yksityiskohtaiset säännöt

21. Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan kansainvälistä suojelua hakevaa henkilöä ei voida siirtää hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevaan jäsenvaltioon, jos on perusteltuja syitä katsoa, että häntä uhkaa perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitettu epäinhimillinen tai halventava kohtelu turvapaikkamenettelyssä ja hakijoiden vastaanotto-olosuhteissa kyseisessä jäsenvaltiossa esiintyvien systeemisten puutteiden vuoksi. Tässä säännöksessä kodifioidaan oikeuskäytäntö, jonka unionin tuomioistuin on esittänyt tuomiossa N. S. ym.

22. Tuomiossa Jawo unionin tuomioistuin laajensi siirtopäätöksestä tehtyä valitusta käsittelevän tuomioistuimen suorittaman tarkastelun ulottuvuutta sillä perusteella, että yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä ja keskinäisen luottamuksen periaate perustuvat varmuuteen siitä, että ”tämän järjestelmän soveltaminen ei merkitse missään vaiheessa eikä missään muodossa vakavaa perusoikeuskirjan 4 artiklan rikkomisten vaaraa”;¹⁰ kyseisessä artiklassa säädetään epäinhimillisen ja halventavan kohtelun yleisestä ja ehdottomasta

⁹ C-578/16 PPU, EU:C:2017:127.

¹⁰ Tuomion Jawo 89 kohta.

kiellosta.¹¹ Näin ollen tässä tarkastelussa on keskityttävä yhtä lailla siihen epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vaaraan, jolle hakija altistuu siirtohetkellä, kuin siihen vaaraan, jolle hän altistuu hakijana hakemuksensa käsittelymenettelyn aikana ja menettelyn päätyttyä joko pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman saaneena henkilönä¹² tai kolmannen maan kansalaisena, jota odottaa poistaminen maasta, jos kansainvälinen suojelu evätään.¹³

23. Unionin tuomioistuin edellyttää, että toimivaltainen viranomainen suorittaa kaksivaiheisen tarkastelun.

24. Ensimmäisessä vaiheessa on arvioitava objektiivisten, luotettavien, tarkkojen ja asianmukaisesti päivitettyjen tietojen perusteella, onko hakija tosiasiallisesti vaarassa joutua epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi. Näiden seikkojen perusteella on voitava arvioida kansainvälistä suojelua koskevan järjestelmän toimivuutta hakemuksen käsittelystä vastuussa olevassa jäsenvaltiossa ja erityisesti sitä, onko hakijoiden vastaanotto-olosuhteissa ja vastaanotossa kyse puutteista, olivatpa ne systeemisiä tai yleisiä tai koskivatpa ne tiettyjä henkilöryhmiä,¹⁴ ja tarvittaessa sitä, ovatko jäsenvaltion tarjoamat tapauskohtaiset takeet asianmukaiset ja riittävät. Nämä tiedot voivat ilmetä muun muassa kansainvälisistä tuomioistuinratkaisuista, kuten Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioista, ja Euroopan neuvoston tai Yhdistyneiden kansakuntien järjestelmään kuuluvien elinten laatimista päätöksistä, kertomuksista ja muista asiakirjoista, kuten myös kansainvälisten kansalaisjärjestöjen säännöllisesti laatimista ja yhtäpitävistä raporteista. Tältä osin on mielenkiintoista huomata, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen mukaan toimivaltaisten viranomaisten ”katsotaan periaatteessa olevan tietoisia niistä yleisistä puutteista, joita on laajasti kuvattu erityisesti [Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun toimiston], Euroopan neuvoston ja Euroopan unionin elinten luotettavissa raporteissa”.¹⁵

25. Kriteereistä, joiden nojalla toimivaltaisen viranomaisen on suoritettava tämä arviointi, unionin tuomioistuin on todennut, että jotta nämä mainitut puutteet kuuluvat perusoikeuskirjan 4 artiklan alaan, niiden on oltava asteeltaan erittäin vakavia, mikä riippuu kaikista asiaan liittyvistä tiedoista.¹⁶ Unionin tuomioistuimen mukaan tämä erityinen vakavuusaste saavutetaan, kun henkilö on äärimmäisessä aineellisessa puutteessa, jossa hän ei kykene täyttämään edes kaikkein perustavanlaatuisimpia tarpeitaan, kuten ravintoon, puhtauteen ja asumiseen liittyviä tarpeita, ja joka vahingoittaa hänen fyysistä tai henkistä terveyttään tai saattaa hänet ihmisarvon vastaiseen alennustilaan.¹⁷ Tämä vakavuusaste ei näin ollen käsittäisi tilanteita, joille on luonteensa puolesta asianomaisen henkilön elinolojen suuri epävarmuus tai voimakas huonontuminen.¹⁸

¹¹ Ks. tuomio Jawo, 87 kohta.

¹² Ks. tuomion Jawo 89 kohta, jossa unionin tuomioistuin toteaa, että ”olisi tältä osin ristiriitaista, jos tällaisen vaaran olemassaolo turvapaikkamenettelyn vaiheessa estäisi siirron, kun taas samaa vaaraa siedettäisiin silloin, kun kyseinen menettely on saatettu päätökseen myöntämällä kansainvälistä suojelua”.

¹³ Tuomio N. S. ym. on tästä hyvä esimerkki, koska mainittuun tuomioon johtaneessa asiassa ilmeni, että jäsenvaltiossa, jossa säilöönotto oli toteutettava, jos hakija poistetaan maasta, oli systeminen puute, jonka Euroopan ihmisoikeustuomioistuin oli todennut sen käsiteltäväksi saatettujen yksittäistapauksia koskevien valitusten perusteella.

¹⁴ Ks. tuomio Jawo, 90 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio N. S. ym., 91 kohta.

¹⁵ Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 21.11.2019, Ilias ja Ahmed v. Unkari (EC:ECHR:2019:1121JUD004728715, 141 kohta).

¹⁶ Unionin tuomioistuin viittaa tuomion Jawo 91 kohdassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 21.1.2011 antamaan tuomioon M.S.S. v. Belgia ja Kreikka (CE:ECHR:2011:0121JUD003069609, 254 kohta).

¹⁷ Unionin tuomioistuin viittaa tuomion Jawo 92 kohdassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 21.1.2011 antamaan tuomioon M.S.S. v. Belgia ja Kreikka (CE:ECHR:2011:0121JUD003069609, 252–263 kohta).

¹⁸ Ks. tuomio Jawo, 93 kohta.

26. Tarkastelun toisessa vaiheessa toimivaltaisen viranomaisen on voitava arvioida konkreettisesti ja täsmällisesti, onko olemassa vakavia ja todistettuja perusteita uskoa, että asianomainen henkilö olisi todellisessa vaarassa joutua epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi hakemuksen käsittelyn aikana ja sen päätyttyä. Tämä edellyttää tapauskohtaista ja ennakoivaa arviointia vaarasta, jolle asianomainen henkilö altistuu.

2. Kolmansien maiden kansalaisten mielivaltaisten palautusten ja hakijoiden rajanylityspaikoilla tapahtuvan säilöönnoton vaikutukset Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan täytäntöönpanoon

27. Tässä tapauksessa valittajan väitteet eivät liity hänelle ominaisten poikkeuksellisten olosuhteiden olemassaoloon vaan pikemminkin siihen, että se jäsenvaltio, joka on tavallisesti vastuussa kolmansien maiden kansalaisten ja kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanottomenettelyistä rajoillaan, on rikkonut sääntöjä tai syylistynyt laiminlyönteihin niiden täytäntöönpanossa. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, valittaja arvostelee ensinnäkin sitä, että hänet palautettiin mielivaltaisesti Puolan ulkorajalta useita kertoja ennen hänen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa jättämistä, ja toiseksi sitä, miten häntä kohdeltiin, kun hän saapui Puolan alueelle ja jätti kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa, sillä hänet otettiin säilöön rajanylityspaikalla. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa tältä osin, että näiden kahden menettelytavan käyttö on osoitettu objektiivisilla, luotettavilla, tarkoilla ja asianmukaisesti päivitettyillä tiedoilla.

28. Vaikka nämä väitteet olisivatkin tämänkaltaisilla tiedoilla perusteltuja, ne eivät nähdäkseni riittäisi estämään keskinäisen luottamuksen periaatteen soveltamista ja siten Dublin III -asetuksen 29 artiklan nojalla tehdyn siirtopäätöksen täytäntöönpanoa.

29. Näillä väitteillä, siltä osin kuin ne koskevat jäsenvaltion ulkorajojen ylittämistäjärjestelyihin ja kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten jättämistäjärjestelyihin kyseisillä rajoilla liittyviä käytäntöjä, ei voida todistaa hakijan ennakoitavissa olevia vastaanotto-olosuhteita siinä tapauksessa, että hänet siirretään kyseiseen jäsenvaltioon.

30. Käytäntö, jossa kolmansien maiden kansalaisia palautetaan mielivaltaisesti jäsenvaltion rajalta, loukkaa selvästi vakavalla tavalla heidän perusoikeuksiaan. Asianomaisen henkilön oikeudellisesta asemasta riippumatta palauttamiskiellon periaate, joka on vahvistettu SEUT 78 artiklan 1 kohdassa ja perusoikeuskirjan 18 ja 19 artiklassa, on olennainen osa kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen ja kohtelun kieltoa. Tämä periaate kieltää maasta poistamisen, karkottamisen tai luovuttamisen paitsi maahan, jossa henkilö saattaa joutua vainon kohteeksi tai kärsiä vakavaa haittaa (suora palauttaminen), myös maahan, jossa hän on vakavassa vaarassa tulla myöhemmin palautetuksi kyseiseen maahan (epäsuora palauttaminen).

31. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin tutkii tämän käytännön, joka tunnetaan myös nimellä summittainen poistaminen maasta tai pakkopalautus, laillisuutta ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen¹⁹ 3 artiklan tai ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen lisäpöytäkirjan 4 artiklan yhteydessä, jossa tunnustetaan tietyt muut oikeudet ja vapaudet kuin ne, jotka on jo sisällytetty yleissopimukseen ja sen ensimmäiseen lisäpöytäkirjaan²⁰, sellaisena kuin se on muutettuna

¹⁹ Allekirjoitettu Roomassa 4.11.1950; jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus.

²⁰ Allekirjoitettu Strasbourgissa 16.9.1963.

yhdennellätoista pöytäkirjalla, jonka otsikkona on ”Ulkomaalaisten joukkokarkotuksen kieltäminen”.²¹ Se yhdistää käytännön poistamiseen maasta, jolla tarkoitetaan kolmannen maan kansalaisen pakkokeinoin tapahtuvaa poistamista valtion alueelta riippumatta henkilön oleskelun laillisuudesta, hänen kyseisellä alueella viettämästään ajasta, paikasta, jossa hänet otettiin kiinni, hänen asemastaan maahanmuuttajana tai turvapaikanhakijana tai hänen käytöksestään rajan ylittämisen yhteydessä.²² Kolmannen maan kansalaiselta tosiasiallisesti evätään pääsy valtion alueelle. Tämä pääsy on kuitenkin olennainen edellytys sellaisen menettelyn toteuttamiselle, jonka avulla voidaan tunnistaa ja arvioida kaikkein heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden erityistarpeita. Näin ollen joidenkin kolmansien maiden kansalaisten voi olla mahdotonta jättää kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta.

32. Tässä yhteydessä katson, että käytäntö, joka koskee mielivaltaisia palautuksia jäsenvaltion rajalta, vaikuttaa yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän moitteettomaan toimintaan sen ulkoisen ulottuvuuden osalta siltä osin kuin se ei takaa mahdollisuutta saada kansainvälistä suojelua.

33. Se, että hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa oleva jäsenvaltio kohtaa suuria vaikeuksia yhdennetyn rajavalvonnan ja asetuksen (EY) N:o 562/2006²³ soveltamisen yhteydessä, mikä johtaa siihen, että se omaksuu rajalla käytäntöjä, jotka saattavat loukata asianomaisten henkilöiden perusoikeuksia, ei kuitenkaan sinänsä muodosta vakavaa ja todistettua perustetta uskoa, että kansainvälistä suojelua hakeva henkilö olisi todellisessa vaarassa joutua perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitetun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelyn aikana ja sen jälkeen, jos hänet siirretään kyseiseen jäsenvaltioon.²⁴ Kuten Staatssecretaris korostaa ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, mielivaltaisia palautuksia koskevalla käytännöllä ei ole merkitystä arvioitaessa siirtopäätöksen lainmukaisuutta siltä osin kuin hakija ei altistu käytännölle, kun hänen siirtonsa on tapahtunut.

34. Sen epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vaaran luonnetta ja vakavuutta, joka hakijaan kohdistuu sen vuoksi, että hänet siirretään hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevaan jäsenvaltioon, on arvioitava niiden täsmällisten tietojen perusteella, jotka koskevat puutteita tai laiminlyöntejä tässä jäsenvaltiossa tilanteissa, jotka ovat objektiivisesti verrattavissa niihin tilanteisiin, joihin hakija todennäköisesti joutuu tämän siirron toteuttamisen seurauksena

²¹ Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusvaltuutetun toimiston mukaan tämä käsite viittaa ”erilaisiin valtioiden toteuttamiin toimenpiteisiin, joihin joskus osallistuvat kolmannet maat tai valtiosta riippumattomat toimijat ja jotka johtavat siihen, että maahanmuuttajat, turvapaikanhakijat mukaan luettuina, pakotetaan palaamaan ilman eri toimenpiteitä, ilman, että heidän yksilöllisiä ihmisoikeuksien suojelutarpeitaan arvioidaan, siihen maahan tai alueelle tai merialueille, joko aluevesille tai kansainvälisille vesille, josta he ovat yrittäneet ylittää kansainvälisen rajan tai ylittäneet sen”. (Ks. siirtolaisten ihmisoikeuksia käsittelevä erityisraportti, *raportti maitse ja meritse tapahtuvan siirtolaisten palauttamisen ihmisoikeusvaikutusten käsittelystä*, 12.5.2021, 34 kohta).

²² Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 13.2.2020, N.D. ja N.T. v. Espanja, (CE:ECHR:2020:0119JUD00636381, 185 kohta). Euroopan ihmisoikeustuomioistuinta pyydettiin ottamaan kantaa tämän ratkaisuehdotuksen 31 kohdassa mainitun pöytäkirjan 4 artiklan, joka koskee ”ulkomaalaisten joukkokarkotusten kieltämistä”, sovellettavuuteen kolmansien maiden kansalaisten välittömään ja pakkokeinoin tapahtuvaan poistamiseen maarajalta sen jälkeen, kun suuri määrä maahanmuuttajia on yrittänyt ylittää rajan laittomasti joukolla. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi kyseisessä tuomiossaan, että muuttoliikkeen erityisluonne ja huomattavat vaikeudet, joita valtioilla on tällä hetkellä selviytyessään kasvavasta maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden virrasta, eivät voi johtaa sellaisen laittoman alueen luomiseen, jossa ihmisiin ei sovelleta mitään oikeudellista järjestelmää, joka voisi taata heille Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaiset oikeudet ja takeet, jotka valtiot ovat sitoutuneet myöntämään lainkäyttövaltaansa kuuluville henkilöille (106 ja 110 kohta sekä kyseisessä tuomiossa mainittu oikeuskäytäntö). Ks. myös tämän oikeuskäytännön soveltaminen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 8.7.2021 antamassa tuomiossa Shahzad v. Unkari (EC:ECHR:2021:0708JUD001262517).

²³ Henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta yhteisön säännöstöstä 15.3.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetys (Schengenin rajasäännöstö) (EUVL 2006, L 105, s. 1).

²⁴ Kuten Tšekkin hallitus huomautuksissaan toteaa, vaikeudet, joita jäsenvaltiolla voi olla kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten oikea-aikaisessa rekisteröinnissä sen rajanylityspaikoilla, eivät merkitse sitä, että tämä jäsenvaltio ei voisi ottaa hakijaa vastaan hänen hakemuksensa tutkimiseksi, jos ei ole mitään viitteitä siitä, että se kohtelisi kansainvälistä suojelua hakevia henkilöitä tältä osin heidän perusoikeuksiaan loukkaavasti.

hakijana hänen hakemuksensa tutkintamenettelyn aikana, pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman saaneena tämän menettelyn päätyttyä tai kolmannen maan kansalaisena, jota uhkaa poistaminen maasta, jos hänen hakemuksensa hylätään.²⁵ Niiden tietojen perusteella, jotka koskevat käytäntöjä, joita hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa oleva jäsenvaltio soveltaa ulkorajojensa ylittämisyriyten tai kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten jättämisen yhteydessä rajoillaan, ei voida tehdä oletuksia siitä, miten asianomaista henkilöä kohdellaan hänen hakemuksensa myöhemmän käsittelymenettelyn aikana ja tämän menettelyn päätyttyä. Vaikka nämä tiedot osoittaisivat, että kolmansien maiden kansalaisten perusoikeuksia on loukattu vakavalla tavalla, niitä ei pitäisi pitää merkityksellisinä tietoina, kun toimivaltainen viranomais Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan nojalla arvioi epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vaaraa, sillä uhkana on, että kyseisen asetuksen toiminta lamaantuu.

35. Tämä johtopäätös koskee myös laiminlyöntejä, joihin hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevan jäsenvaltion väitetään syyllistyneen kolmansien maiden kansalaisten kohtelussa rajojen ylittämisen yhteydessä ja rajanylityspaikoilla säilöön otettujen kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanotossa. Nämä laiminlyönnit liittyvät tilanteisiin, jotka eivät ole verrattavissa tilanteeseen, jossa siirtopäätöksen kohteena oleva hakija todennäköisesti on sekä kolmannen maan kansalaisen aseman että sovellettavien oikeussääntöjen vuoksi. Koska ei ole olemassa tietoja, jotka osoittaisivat, että direktiivin 2013/33 täytäntöönpanossa ja erityisesti aineellisten vastaanotto-olosuhteiden saannissa on systemaattisia tai yleisiä puutteita tai tiettyyn henkilöryhmään kohdistuvia puutteita, nämä seikat eivät myöskään riitä muodostamaan vakavia ja todistettuja perusteita uskoa, että asianomainen henkilö, jos hänet siirretään kyseiseen jäsenvaltioon, olisi todellisessa vaarassa joutua esimerkiksi äärimmäisestä aineellisesta puutteesta johtuen epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa käsittelyn aikana tai sen päätyttyä.²⁶

36. Yhteenvetona voidaan todeta, että jos ei ole objektiivisia, luotettavia, tarkkoja ja asianmukaisesti päivitettyjä tietoja, joiden perusteella voitaisiin osoittaa, että hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevassa jäsenvaltiossa on systeemisiä tai yleisiä puutteita, jotka vaikuttavat kansainvälisen suojelun järjestelmään, tai puutteita, jotka vaikuttavat sellaisen objektiivisesti tunnistettavissa olevan henkilöryhmän, johon hakija kuuluu, vastaanottoon ja kohteluun, toimivaltaisella viranomaisella ei ole perusteltua syytä olettaa, että hakija on hakemuksensa käsittelymenettelyn aikana ja sen päätyttyä vaarassa joutua epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi. Kyseisen viranomaisen on päinvastoin perustettava arvionsa siihen, että perusoikeuksia, myös niitä, jotka perustuvat pakolaisten oikeusasemaa koskevaan

²⁵ Kansainvälistä suojelua hakeva henkilö saa vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vaatimuksista 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/33/EU (EUVL 2013, L 180, s. 96) nojalla hänelle kuuluvat oikeudet ja takeet hänen suojelua koskevan hakemuksensa tutkimisen aikana. Hakemuksen käsittelyn päätyttyä kansainvälistä suojelua saavalla henkilöllä on hänen pakolaisasemaansa tai toissijaista suojelua saavan henkilön asemaansa liittyvät oikeudet, jotka on vahvistettu vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2011/95/EU (EUVL 2011, L 337, s. 9). Kolmannen maan kansalainen, jonka kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on hylätty, voidaan poistaa maasta vain jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 16.12.2008 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2008/115/EY (EUVL 2008, L 348, s. 98) säädetyin edellytyksin.

²⁶ Jäsenvaltioiden toteuttamilla toimenpiteillä on tarjottava hakijoille riittävä elintaso, jolla taataan heidän toimeentulonsa ja suojellaan heidän fyysistä terveyttään ja mielenterveyttään. Ks. direktiivin 2013/33 17 artiklan 1 ja 2 kohta sekä tuomio 12.11.2019, Haqbin (C-233/18, EU:C:2019:956, 33 ja 46 kohta).

yleissopimukseen,²⁷ sellaisena kuin se on täydennettynä pakolaisten oikeusasemaa koskevalla pöytäkirjalla,²⁸ ja Euroopan ihmisoikeussopimukseen,²⁹ kunnioitetaan keskinäisen luottamuksen periaatteen mukaisesti.

37. Näin ollen toimivaltainen viranomainen ei voi näissä olosuhteissa vaatia hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevalta jäsenvaltiolta lisätietoja tai yksilöllisiä takeita hakijan vastaanotto- ja elinolosuhteista hakemuksen käsittelyn aikana ja sen päätyttyä, sillä näin tehdessään se loukkaa jäsenvaltioiden keskinäisen luottamuksen periaatetta, johon yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä perustuu. Lisäksi tällaiset toimet, sikäli kuin ne vaatisivat lisää aikaa, eivät mahdollistaisi hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion nopeaa määrittämistä ja hakemusten nopeaa käsittelyä, jotka ovat tavoitteita, jotka unionin lainsäätävä pyrkii saavuttamaan Dublin III -asetuksella.³⁰

38. Edellä esitetyn perusteella katson, että Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa on tulkittava perusoikeuskirjan 4 artiklan valossa siten, että se ei ole esteenä siirtämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanolle sellaisen kansainvälistä suojelua hakevan henkilön kohdalla, joka on mielivaltaisesti palautettu kyseisen asetuksen mukaan hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevan jäsenvaltion ulkorajalla ja väitetysti otettu laittomasti säilöön kyseisen jäsenvaltion rajanylityspaikalla, edellyttäen että toimivaltaisella viranomaisella ei ole näyttöä siitä, että on vakavia ja todistettuja perusteita uskoa, että hakija olisi todellisessa vaarassa joutua epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi hakemuksen käsittelyn aikana tai sen päätyttyä, jos hänet siirretään kyseiseen jäsenvaltioon.

39. Jos tällaisia tietoja ei ole, toimivaltaisen viranomaisen on pantava siirtopäätös täytäntöön mainitun asetuksen 29 artiklan mukaisesti ilman, että se suorittaa ensin tarkastuksia tai vaatii hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevaa jäsenvaltiota toimittamaan lisätietoja tai tapauskohtaisia takeita siitä, miten asianomaista henkilöä kohdellaan hänen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa tutkintamenettelyn aikana ja menettelyn päätyttyä.

B Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan yhteydessä sovellettava todistelujärjestelmä ja yhteistyövelvoite (kolmas ja neljäs kysymys)

40. Ehdotan, että unionin tuomioistuin käsittelee kolmannen ja neljännen kysymyksen yhdessä.

41. Kolmannessa kysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta selventämään Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan täytäntöönpanon yhteydessä sovellettavaa todistelujärjestelmää. Se pohtii erityisesti todistelukeinoja ja näyttökynnystä, joita vaaditaan sen osoittamiseksi, että siirrosta hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevaan jäsenvaltioon aiheutuu perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitettu epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vaara.

42. Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta, onko toimivaltaisella viranomaisella velvollisuus tehdä yhteistyötä tällaisen vaaran toteamiseksi, ja jos on, mikä on tämän velvollisuuden ulottuvuus. Tässä yhteydessä se pyytää unionin tuomioistuinta

²⁷ Allekirjoitettu Genevessä 28.7.1951 (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, osa 189, s. 150, nro 2545 (1954)) ja tullut voimaan 22.4.1954.

²⁸ Tehty New Yorkissa 31.1.1967 ja tullut voimaan 4.10.1967.

²⁹ Ks. tuomio 23.1.2019, M.A. ym. (C-661/17, EU:C:2019:53, 83 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

³⁰ Dublin III -asetuksen johdanto-osan neljäs ja viides perustelukappale sekä tuomio Jawo, 82 kohta.

selvittämään, missä määrin toimivaltainen viranomainen on velvoitettu tarkistamaan, onko epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vaara olemassa hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevassa jäsenvaltiossa, tai vaatimaan tapauskohtaisia takeita, jos viimeksi mainittu on vakavasti ja rakenteellisesti loukannut perusoikeuksia.

43. Neljännellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa selvittää, vaikuttaako tehokkaan oikeussuojan puuttuminen hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevassa jäsenvaltiossa Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan täytäntöönpanon yhteydessä luotuun todistelujärjestelmään tai yhteistyöjärjestelyihin.

1. Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan nojalla sovellettava todistelujärjestelmä

44. Unionin lainsäätäjä ei säädä Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanon yhteydessä sovellettavasta todistelujärjestelmästä. Katson kuitenkin, että asetuksen systematiikan ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössään vahvistamien sääntöjen perusteella on mahdollista määrittää periaatteet, joihin järjestelmän on perustuttava.

45. Ensinnäkin mainitun asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan nojalla tehtävä arviointi edellyttää, että hakijalle annetaan mahdollisuus esittää kaikki hänen hallussaan olevat seikat, jotka osaltaan vaikuttavat sen toteamiseen, että on olemassa epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vaara, jos hänet siirretään hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevaan jäsenvaltioon.

46. Hakijalle on annettava tämä mahdollisuus henkilökohtaisen puhuttelun yhteydessä ja tarvittaessa siirtopäätöstä koskevan muutoksenhaun yhteydessä.

47. Henkilökohtainen puhuttelu on yksi Dublin III -asetuksen II luvussa säädetyistä yleisistä periaatteista ja takeista. Mainitun asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että toimivaltainen viranomainen puhuttelee hakijaa henkilökohtaisesti helpottaakseen hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämistä ja varmistakseen, että hakija ymmärtää asianmukaisesti hänelle mainitun asetuksen 4 artiklan mukaisesti annetut tiedot. Puhuttelun on ennen kaikkea tarjottava hakijalle tilaisuus antaa yksityiskohtaisia lausumia ja/tai toimittaa kaikki kyseisen asetuksen 21 artiklan 3 kohdassa ja 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut todisteet ja aihetodisteet, joiden perusteella voidaan olettaa jäsenvaltion olevan vastuussa hakemuksen käsittelystä ja joiden perusteella vastaanottopyyntö tehdään³¹. Nämä todisteet ja aihetodisteet liittyvät Dublin III -asetuksen III luvussa lueteltuihin perusteisiin, joita sovelletaan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseen; kyseisessä luvussa ei käsitellä asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa säädettyä ”poissulkemisperustetta”.³² Mielestäni mikään ei kuitenkaan estä sitä, että tämä henkilökohtainen puhuttelu on myös tilaisuus, jossa hakija voi esittää pelkonsa ja tarvittaessa kertoa seikoista, jotka mahdollisesti osoittavat, että hän on vaarassa joutua epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi, jos hänet siirretään toiseen jäsenvaltioon. Mainitun asetuksen 5 artiklan 1 kohdan sanamuoto on nimittäin riittävän laaja ja mahdollistaa tämän tulkinnan, joka osaltaan auttaa saavuttamaan unionin lainsäätäjän tavoitteen, johon se

³¹ Niiden perusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta, joiden mukaisesti määritetään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 343/2003 soveltamista koskevista säännöistä 2 päivänä syyskuuta 2003 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1560/2003 (EUVL 2003, L 222, s. 3) (neuvoston asetus (EY) N:o 343/2003 on uudelleenlaadittu Dublin III -asetuksella) liitteessä II luetellaan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan valtion määrittämisessä käytettävät merkitykselliset asiaan vaikuttavat todisteet ja aihetodisteet, joihin kuuluvat erityisesti hakijan perheenjäsenelle myönnettyt oleskeluluvat, sukulaisuussuhteen osoittavat asiakirjat tai matkaliput, jonka avulla voidaan muodollisesti todeta maahantulo ulkorajan kautta, tai otteet säilöönottokeskusten rekistereistä jne.

³² Ks. vastaavasti tuomio N. S. ym., 85 kohta.

pyrkii edellyttäessään henkilökohtaisen puhuttelun toteuttamista, eli vahvistamaan hakijoiden oikeuksia ja ottamaan heidät mahdollisimman täysimääräisesti mukaan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisprosessiin.³³ Lopuksi totean, että tätä tulkintaa tukevat mielestäni periaatteet, jotka unionin tuomioistuin on vahvistanut 19.3.2019 antamassaan tuomiossa Ibrahim ym.³⁴ ja 16.7.2020 antamassaan tuomiossa Addis,³⁵ jotka koskevat sen vakavan epäinhimillisen ja halventavan kohtelun vaaran arviointia, joka hakijaan kohdistuisi, jos hänet palautettaisiin jäsenvaltioon, jossa hän jo nauttii kansainvälistä suojelua. Viittaaan tältä osin tämän ratkaisuehdotuksen 55–57 kohtaan.

48. Kun siirtopäätös on tehty, hakija voi tuoda esiin syyt, joiden vuoksi tällainen siirto altistaisi hänet epäinhimilliselle tai halventavalle kohtelulle, muutoksenhaussa, jonka hän voi tehdä kyseisestä päätöksestä Dublin III -asetuksen 27 artiklan 1 kohdan nojalla. Käsiteltävänä oleva asia on esimerkki tällaisesta tapauksesta.

49. Toiseksi hakijan esittämien todisteiden osalta komissio totesi huomautuksissaan, että tuomion Jawo perusteella ”hakijan on esitettävä objektiivisia, luotettavia, tarkkoja ja asianmukaisesti päivitettyjä tietoja, jotka osoittavat, että on olemassa puutteita, jotka ovat joko systeemisiä tai yleisiä tai jotka koskevat tiettyjä henkilöryhmiä ja ovat erityisen vakavia”.

50. En ole tästä samaa mieltä.

51. Yhtäältä minusta vaikuttaa siltä, että tämä tulkinta johtaa siihen, että hakijalle asetetaan kohtuuton todistustaakka, kun otetaan huomioon vaikeudet, joita hän voi kohdata todisteiden hankkimisessa, ja erityisesti resurssit, joita hänellä on käytettävissään.

52. Olen samaa mieltä siitä, että lähtökohtaisesti hakijan on esitettävä todisteet, joilla voidaan osoittaa, että on perusteltua syytä uskoa, että jos siirtopäätös pannaan täytäntöön, hän olisi todellisessa vaarassa joutua epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi. Mielestäni on kuitenkin syytä suhtautua varovaisesti vaadittavien todisteiden luonnetta ja näyttökynnystä koskeviin vaatimuksiin, koska ne riippuvat kunkin yksittäisen tapauksen olosuhteista. Olen näin ollen samaa mieltä Puolan hallituksen huomautuksesta, jonka mukaan se, että hakijan lausumaa vahvistavia asiakirjoja ei ole esitetty, ei sinänsä voi vaikuttaa siten, että lausumalla ei ole todistusarvoa. Eräät hakijat pystyvät konkretisoimaan pelkonsa toimittamalla asiaankuuluvia tietoja tai jopa asiakirjatodisteita vastaanotto-olosuhteista, koska he ovat oleskelleet tässä ominaisuudessa hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevan jäsenvaltion alueella ennen sieltä poistumistaan. Toiset taas eivät kykene esittämään todisteita lausumiensa tueksi, tai jos heillä on niitä, ilmoittamaan niistä olennaisimpia. Tältä osin Alankomaiden hallitus korostaa huomautuksissaan, että hakija voi esittää kyseistä jäsenvaltiota koskevia saatavilla olevia tietoja, kuten Asylum Information Database -tietokannan (AIDA) raportteja tai kyseisen jäsenvaltion ja Euroopan unionin turvapaikkaviraston (EUAA) välisiä yhteistyösopimuksia tai ihmisoikeusjärjestöjen raportteja. Vaikka jotkut hakijat voivat hyödyntää oikeusapua ja kielellistä apua siirtopäätökseen muutosta hakiessaan, en ole vakuuttunut siitä, että useimmissa tapauksissa he olisivat välttämättä tietoisia hyödyllisistä tietolähteistä, joista he voivat saada tietoja hakijoiden perusoikeuksien kunnioittamista jäsenvaltiossa, ja tarvittaessa keinoista, joiden avulla he voivat saada niitä.

³³ Ks. vastaavasti tuomio 7.6.2016, Ghezelbash (C-63/15, EU:C:2016:409, 47–51 kohta) ja tuomio 26.7.2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587, 58 kohta).

³⁴ C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219.

³⁵ C-517/17, EU:C:2020:579.

53. Vaikka hakijaa voidaan vaatia osoittamaan riittävällä tavalla se, millaisessa tosiasiallisessa henkilökohtaisessa tilanteessa hän on, hänen lausumiensa luonteen ja laajuuden sekä tarvittaessa hänen hallussaan olevien asiakirjojen tai aihetodisteiden avulla, hakijalta ei siis toisaalta voida vaatia sellaisten objektiivisten, luotettavien, tarkkojen ja asianmukaisesti päivitettyjen tietojen toimittamista, joiden perusteella voitaisiin osoittaa hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevan jäsenvaltion puutteet ja hakijaan kohdistuvan vaaran vakavuusaste. Tällaiset toimet kuuluvat mielestäni toimivaltaisen viranomaisen vastuulle, sillä vain se voi tehdä Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan täytäntöönpanon edellyttämän oikeudellisen arvioinnin.

54. Toisaalta en näe mitään syytä siihen, miksi hakijan todistustaakka olisi raskaampi kuin silloin, kun hänen on osoitettava, että häntä uhkaa perusoikeuskirjan 4 artiklan vastainen kohtelu, jos hänet palautetaan jäsenvaltioon, jossa hän jo nauttii kansainvälistä suojelua.

55. Palautan mieleen, että 19.3.2019 annetussa tuomiossa Ibrahim ym.,³⁶ joka annettiin samana päivänä kuin tuomio Jawo, unionin tuomioistuin on katsonut vastaavasti, että direktiivin 2013/32/EU³⁷ 33 artiklan 2 kohdan a alakohta ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio käyttää siinä säädettyä mahdollisuutta jättää kansainvälisen suojelun myöntämistä koskeva hakemus tutkimatta sillä perusteella, että toinen jäsenvaltio on jo myöntänyt hakijalle kyseistä suojelua, kun hakijan ennakoitavissa olevat elinolot suojelun saajana tässä toisessa jäsenvaltiossa eivät altista häntä vakavalle vaaralle siitä, että häntä kohdellaan epäinhimillisesti tai halventavasti perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitettuun tavoin.³⁸

56. Unionin tuomioistuin on tässä yhteydessä vahvistanut periaatteet, jotka ovat samat kuin ne, jotka se esitti tuomiossa Jawo, ja soveltanut viimeksi mainittua analogisesti. Unionin tuomioistuin on katsonut, että kun jäsenvaltion viranomaisilla on käytettävissään seikkoja, jotka hakija on esittänyt osoittaakseen tällaisen vaaran olemassaolon jäsenvaltiossa, joka on jo myöntänyt kansainvälistä suojelua, näiden viranomaisten on objektiivisten, luotettavien, tarkkojen ja asianmukaisesti päivitettyjen tietojen perusteella ja unionin oikeudessa taattuun perusoikeuksien suojan tasoon nähden arvioitava, onko kyse puutteista, olivatpa ne systeemisiä tai yleisiä tai koskivatpa ne tiettyjä henkilöryhmiä.³⁹ Vakavuusaste on loogisesti sama kuin tuomiossa Jawo määritelty vakavuusaste, ja merkitsee sitä, että asianomainen henkilö on vaarassa joutua äärimmäiseen aineelliseen puutteeseen.⁴⁰

57. Unionin tuomioistuin on 16.7.2020 antamassaan tuomiossa Addis⁴¹ päätellyt, että perusoikeuskirjan 4 artiklan vastaisen kohtelun vaaraa on arvioitava sen jälkeen, kun hakijalle on tarjottu tilaisuus esittää kaikki sellaiset seikat ja erityisesti hänen henkilökohtaiseen tilanteeseensa liittyvät seikat, jotka ovat omiaan vahvistamaan, että kyse on mainitusta vaarasta.⁴² Unionin tuomioistuin katsoi, että henkilökohtainen puhuttelu mahdollistaa sen, että määrittävä viranomainen arvioi hakijan erityistä tilannetta ja hänen haavoittuvuuttaan, samoin kuin sen, että

³⁶ C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219.

³⁷ Kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä 26.6.2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU (EUVL 2013, L 180, s. 60). Direktiivin 33 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat katsoa kansainvälistä suojelua koskevalta hakemukselta puuttuvan tutkittavaksi ottamisen edellytykset, jos toinen jäsenvaltio on myöntänyt kansainvälistä suojelua.

³⁸ Ks. tuomio 19.3.2019, Ibrahim ym. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, 101 kohta).

³⁹ Ks. tuomio 19.3.2019, Ibrahim ym. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, 88 kohta).

⁴⁰ Ks. tuomio 19.3.2019, Ibrahim ym. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, 90 kohta).

⁴¹ C-517/17, EU:C:2020:579.

⁴² Ks. tuomio 16.7.2020, Addis (C-517/17, EU:C:2020:579, 53 kohta).

kyseinen viranomainen varmistuu siitä, että hakijaa on pyydetty toimittamaan ”kaikki seikat, jotka voivat osoittaa, että hänen siirtämisensä hänelle kansainvälistä suojelua jo myöntäneeseen jäsenvaltioon altistaisi hänet perusoikeuskirjan 4 artiklan vastaisen kohtelun vaaralle”.⁴³

58. On todettava, että unionin tuomioistuin ei ole tässä yhteydessä asettanut unionin lainsäätäjän tavoin vaatimuksia niiden todisteiden luonteesta ja vahvuudesta, jotka hakijan on esitettävä väitteidensä tueksi. Näin ollen mielestäni ei ole mitään syytä poiketa näistä periaatteista Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan täytäntöönpanon yhteydessä siltä osin kuin ei ole tarpeen erottaa epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vaarassa olevan hakijan tilannetta sen mukaan, palautetaanko hänet jäsenvaltioon, jossa hän jo nauttii kansainvälistä suojelua, vai hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan jäsenvaltioon.

59. Päätelen tämän perusteella, että hakijan velvollisuutena on esittää yksityiskohtaisia lausumia ja tarvittaessa esittää kaikki hallussaan olevat seikat, jotka voivat osoittaa, että on olemassa vakavia perusteita uskoa, että hän olisi todellisessa vaarassa joutua epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi, kun hänet siirretään hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevaan jäsenvaltioon.

2. Toimivaltaiselle viranomaiselle Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan täytäntöönpanon yhteydessä kuuluva yhteistyövelvollisuus ja tarvittaessa sen ulottuvuus

60. Kolmannen kysymyksensä toisessa osassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta täsmentämään, missä määrin toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä yhteistyötä hakijan kanssa sen selvittämiseksi, onko olemassa epäinhimillisen ja halventavan kohtelun vaara, jos hänet siirretään hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevaan jäsenvaltioon. Tällainen velvoite, sikäli kuin se edellyttäisi, että tämä viranomainen tutkii ja arvioi perusteellisesti, onko olemassa todellinen vaara joutua epäinhimillisen ja halventavan kohtelun kohteeksi, kompensoisi vaikeuksia, joita hakija voi kohdata todistaessaan tällaisen vaaran olemassaoloa, koska hakijalla ei myöskään ole direktiiveissä 2011/95 ja 2013/32 säädettyjen menettelyllisten takeiden kaltaisia takeita.

61. Dublin III -asetuksessa ei säädetä hakijan ja toimivaltaisen viranomaisen välisestä yhteistyövelvoitteesta kyseisen asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan täytäntöönpanon yhteydessä.

62. Ensinnäkin Dublin III -asetus perustuu ennen kaikkea jäsenvaltioiden keskinäisen luottamuksen ja hallinnollisen yhteistyön periaatteisiin. Jos toimivaltainen viranomainen kuulee hakijaa henkilökohtaisen puhuttelun yhteydessä, hakemuksen käsittelystä vastaavan jäsenvaltion määrittämismenettely perustuu mainitun asetuksen VII luvun mukaisesti erityisesti tietojen jakamiseen, tietojen vaihtoon ja jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisiin hallinnollisiin järjestelyihin. Asetuksen N:o 1560/2003 johdanto-osan ensimmäisen perustelukappaleen mukaan asetuksella on tarkoitus antaa Dublin III -asetuksen tehokkaan täytäntöönpanon edellyttämiä yksityiskohtaisia sääntöjä, ”jotta helpotetaan yhteistyötä jäsenvaltioiden niiden viranomaisten välillä, jotka ovat toimivaltaisia soveltamaan asetusta toisaalta vastaanottoa tai takaisinottoa koskevien pyyntöjen toimittamiseen ja käsittelyyn ja toisaalta tietopyyntöihin ja siirtojen toteuttamiseen”.

⁴³ Tuomio 16.7.2020, Addis (C-517/17, EU:C:2020:579, 54 kohta).

63. Toisaalta Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa on kodifioitu periaatteet, jotka tuomioistuin on vahvistanut tuomiossa N. S. ym., ilman että unionin lainsäätäjällä olisi sisällyttänyt niihin erityissäännöksiä siitä, että hakijan ja toimivaltaisen viranomaisen välillä olisi yhteistyövelvoite.

64. Koska tällaista tekstiä ei ole, Puolan hallitus ehdottaa huomautuksissaan, että direktiivin 2011/95 4 artiklan säännöksiä olisi sovellettava analogisesti, ja ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo tältä osin, että yhteistyövelvoite, joka tällöin otettaisiin käyttöön sen toteamiseksi, että on olemassa epäinhimillisen ja halventavan kohtelun vaara, jos henkilö siirretään hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevaan jäsenvaltioon, olisi luonteensa ja ulottuvuutensa puolesta verrattavissa direktiivin 2011/95 yhteydessä säädettyyn yhteistyövelvollisuuteen.

65. Analoginen soveltaminen edellyttää, että lainaukkoa merkitsevä tilanne ja tilanne, josta unionin lainsäätäjällä on antanut säännöksiä, ainakin muistuttavat toisiaan, vaikka ne eivät olisi identtisiä. Vaikka Dublin III -asetus poikkeaa tavoitteeltaan ja päämäärältään direktiiveistä 2011/95 ja 2013/32,⁴⁴ asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu tilanne, joka koskee epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vaaran toteamista siinä tapauksessa, että hakija siirretään hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevaan jäsenvaltioon, ja direktiivin 2011/95 4 artiklassa tarkoitettu tilanne, joka koskee sen toteamista, että hakijaa uhkaa vakavan haitan vaara, jos hänet palautetaan alkuperämaahansa, ovat samankaltaisia kummankin säännöksen tarkoituksen kannalta. Myönnettäköön, että hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämismenettelyn yhteydessä suoritettu riskinarviointi on ulottuvuudeltaan rajoitetumpi. Sillä pyritään kuitenkin samaan tavoitteeseen kuin kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkinnan yhteydessä eli hakijan perusoikeuksien kunnioittamisen varmistamiseen, ja siihen liittyy samoja toimijoita.

66. En kuitenkaan usko, että analoginen soveltaminen on tarpeen. Unionin tuomioistuin on 16.2.2017 antamassaan tuomiossa N. S. ym., tuomiossa C. K. ym.⁴⁵ ja tuomiossa Jawo vahvistanut epäsuorasti velvoitteen, joka koskee hakijan ja toimivaltaisen viranomaisen yhteistyötä Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan täytäntöönpanon yhteydessä; sitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt vastaavat direktiivin 2011/95 4 artiklassa säädettyjä yksityiskohtaisia sääntöjä.

67. Molemmissa tapauksissa hakijan henkilökohtaisessa puhuttelussaan muotoilemat lausumat ja, tarvittaessa, hänen esittämänsä asiakirjatodisteet tai aihetodisteet ovat vain lähtökohta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa tosiseikkojen ja olosuhteiden arviointiprosessissa.⁴⁶ Kuten direktiivin 2011/95⁴⁷ 4 artiklan 3 ja 5 kohdan säännöksissä todetaan, unionin tuomioistuin edellyttää, että toimivaltainen viranomainen arvioi hakijaan kohdistuvaa todellista vaaraa joutua

⁴⁴ Näissä direktiiveissä säädetään kansainvälisen suojan myöntämiseen sovellettavista aineellisista ja muodollisista säännöistä, kun taas asetuksessa vahvistetaan menetelmä ja perusteet hakemuksen käsittelystä vastaavan jäsenvaltion määrittämiseksi.

⁴⁵ C-578/16 PPU, EU:C:2017:127.

⁴⁶ Ks. direktiivin 2011/95 yhteydessä 19.11.2020 annettu tuomio Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Asepalvelus ja turvapaikka) (C-238/19, EU:C:2020:945, 52 kohta).

⁴⁷ Direktiivin 2011/95 4 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä hakemuksesta yksilöllinen arviointi, jossa otetaan huomioon erityisesti kaikki merkitykselliset seikat, jotka liittyvät alkuperämaahan hakemusta ratkaistaessa, hakijan toimittamat merkitykselliset tiedot ja asiakirjat, mukaan lukien tiedot siitä, onko hakija joutunut tai voiko hän joutua vainon tai vakavan haitan kohteeksi, hakijan yksilöllinen asema ja henkilökohtainen tilanne tai se, että hakija on jo joutunut tai voi joutua vainon tai vakavan haitan kohteeksi. Direktiivin 2011/95 4 artiklan 5 kohdan mukaan on niin, että jos joidenkin hakijan lausumien seikkojen tueksi ei olisi esitetty asiakirjoja tai muita todisteita, näitä seikkoja ei tarvitse todentaa, jos lausumia pidetään johdonmukaisina ja uskottavina eivätkä ne ole ristiriidassa hänen hakemukseensa liittyvien saatavilla olevien tapauskohtaisten ja yleisten tietojen kanssa ja jos hakija on todettu yleisesti uskottavaksi.

epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevan jäsenvaltion kansainvälistä suojelua koskevan järjestelmän toimivuutta koskevien objektiivisten, luotettavien, tarkkojen ja asianmukaisesti päivitettyjen tietojen sekä hakijan erityisen tilanteen perusteella, koska kyseisen viranomaisen on tehtävä asiasta tapauskohtainen arviointi.⁴⁸

68. Myönnän, että hakijan ja toimivaltaisen viranomaisen välisen yhteistyön ulottuvuus Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan täytäntöönpanon yhteydessä eroaa direktiivin 2011/95 4 artiklassa säädetystä yhteistyöstä tilanteessa, jossa tämä arviointi osoittaa, että on olemassa vakavia ja todistettuja perusteita uskoa, että hakija on vaarassa joutua epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi sen vuoksi, että hänet siirretään hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan jäsenvaltioon. Tässä tapauksessa Dublin III -asetuksen perustana olevat keskinäisen luottamuksen ja hallinnollisen yhteistyön periaatteet edellyttävät mielestäni, että toimivaltainen viranomainen pyytää tapauskohtaisesti hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevaa jäsenvaltiota toimittamaan lisätietoja tai antamaan tapauskohtaiset ja riittävät takeet hakijan vastaanotto-olosuhteista ja hakijan vastaanotosta, jotta siirtopäätös voidaan panna täytäntöön perusoikeuskirjan 4 artiklan mukaisesti. Jos nämä takeet osoittautuvat riittämättömiksi, tämä artikla merkitsee velvoitetta olla panematta kyseistä päätöstä täytäntöön, koska Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että toimivaltainen viranomainen jatkaa kyseisen asetuksen III luvussa vahvistettujen perusteiden tarkastelua sen selvittämiseksi, voidaanko jokin toinen jäsenvaltio nimetä hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaksi valtioksi (toinen alakohta), tai että se itse tutkii kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen (kolmas alakohta).

3. Seuraukset, joita hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion oikeussuojakeinojen mahdollisesta tehottomuudesta tai riittämättömyydestä aiheutuu Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanon yhteydessä luodulle todistelujärjestelmälle tai yhteistyöjärjestelyille

69. Neljännessä kysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy lopuksi, missä määrin oikeussuojakeinojen tehottomuus tai riittämättömyys, joka johtaa tehokkaan oikeussuojan puuttumiseen hakemuksen käsittelystä vastuussa olevassa jäsenvaltiossa, vaikuttaa Dublin III -asetuksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan täytäntöönpanon yhteydessä sovellettavaan todistelujärjestelmään tai yhteistyöjärjestelyihin.

70. Katson Alankomaiden hallituksen tavoin, että se, että hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevassa jäsenvaltiossa mahdollisesti on puutteita, ei sellaisenaan vaikuta tähän todistelujärjestelmään tai hakijan ja toimivaltaisen viranomaisen välisiin yhteistyöjärjestelyihin. Erikseen tarkasteltuna tämä seikka ei ole perusoikeuskirjan 4 artiklan vastaista. Yhdistettynä kansainvälistä suojelua koskevassa järjestelmässä esiintyviin puutteisiin se voi kuitenkin vaikuttaa toimivaltaisen viranomaisen suorittaman vaaraa koskevan arvioinnin laajuuteen ja sen mahdollisesti vaatimiin lisätietoihin tai tapauskohtaisiin takeisiin.

71. Kaikkien näiden näkökohtien valossa katson, että toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on arvioida yhteistyössä hakijan kanssa, onko olemassa vakavia ja todistettuja perusteita uskoa, että asianomainen henkilö olisi todellisessa vaarassa joutua epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi, jos hänet siirretään jäsenvaltioon, joka on tavallisesti vastuussa hänen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa käsittelystä. Vaikka hakijan velvollisuutena on esittää

⁴⁸ Ks. tuomion Jawo 94–97 kohta.

yksityiskohtaisia lausumia ja tarvittaessa esittää kaikki hallussaan olevat seikat, jotka voivat osoittaa tällaisen vaaran olemassaolo, toimivaltaisen viranomaisen on omalta osaltaan arvioitava nämä seikat ja tehtävä oma vaaraa koskeva arviointinsa hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevan jäsenvaltion kansainvälistä suojelua koskevan järjestelmän toimivuutta koskevien objektiivisten, luotettavien, tarkkojen ja asianmukaisesti päivitettyjen tietojen sekä hakijan erityisen tilanteen perusteella ja pyydettyä tarvittaessa kyseiseltä jäsenvaltiolta yksilölliset ja riittävät takeet hakijan vastaanotto-olosuhteista ja hakijan vastaanotosta.

V Ratkaisuehdotus

72. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenboschin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

Kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 604/2013 3 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa, luettuna Euroopan unionin perusoikeuskirjan 4 artiklan valossa,

on tulkittava siten, että

- se ei ole esteenä siirtämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanolle sellaisen kansainvälistä suojelua hakevan henkilön kohdalla, joka väittää, että hänet on mielivaltaisesti palautettu kyseisen asetuksen mukaan hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevan jäsenvaltion ulkorajalla ja väitetysti otettu laittomasti säilöön kyseisen jäsenvaltion rajanylityspaikalla, edellyttäen, että toimivaltaisella viranomaisella ei ole näyttöä siitä, että on vakavia ja todistettuja perusteita uskoa, että hakija olisi todellisessa vaarassa joutua epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi hakemuksen käsittelyn aikana tai sen päätyttyä, jos hänet siirretään kyseiseen jäsenvaltioon. Jos tällaisia tietoja ei ole, toimivaltaisen viranomaisen on pantava siirtopäätös täytäntöön mainitun asetuksen 29 artiklan mukaisesti ilman, että se suorittaa ensin tarkastuksia tai vaatii kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevaa jäsenvaltiota toimittamaan lisätietoja tai tapauskohtaisia takeita siitä, miten asianomaista henkilöä kohdellaan hänen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa tutkintamenettelyn aikana ja menettelyn päätyttyä.
- toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on arvioida yhteistyössä kansainvälistä suojelua hakevan henkilön kanssa, onko olemassa vakavia ja todistettuja perusteita uskoa, että asianomainen henkilö olisi todellisessa vaarassa joutua epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi, jos hänet siirretään hänen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa käsittelystä tavallisesti vastuussa olevaan jäsenvaltioon. Vaikka hakijan velvollisuutena on esittää yksityiskohtaisia lausumia ja tarvittaessa esittää kaikki hallussaan olevat seikat, jotka voivat osoittaa tällaisen vaaran olemassaolon, toimivaltaisen viranomaisen on omalta osaltaan arvioitava nämä seikat ja tehtävä oma vaaraa koskeva arviointinsa hakemuksen käsittelystä tavallisesti vastuussa olevan jäsenvaltion kansainvälistä suojelua koskevan järjestelmän toimivuutta koskevien objektiivisten, luotettavien, tarkkojen ja asianmukaisesti päivitettyjen tietojen sekä hakijan erityisen tilanteen perusteella, ja pyydettyä tarvittaessa kyseiseltä jäsenvaltiolta yksilölliset ja riittävät takeet hakijan vastaanotto-olosuhteista ja hakijan vastaanotosta.